

Економічні науки

УДК 331.2.(477)

Радіонова Наталія Йосипівна
доцент кафедри обліку і аудиту
Київський національний університет
технологій та дизайну

Штронда Ірина Олександрівна
студент
Київський національний університет
технологій та дизайну

Радионова Наталья Иосифовна
доцент кафедры учета и аудита
Киевский национальный университет
технологий и дизайна

Штронда Ирина Александровна
студент
Киевский национальный университет
технологий и дизайна

Radionova N.
Associate Professor of Accounting and Auditing
Kiev national university of technologies and design

Shtronda I.
student
Kiev national university of technologies and design

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ
ПРОБЛЕМЫ УЧЁТА И АУДИТА РАСЧЁТОВ ПО ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЕ
PROBLEMS OF ACCOUNTING AND AUDIT OF SALARIES` CALCULATIONS

Анотація: В статті представлено уніфікацію проблем обліку та аудиту розрахунків з оплати праці та пропозиції шляхів вирішення цих проблем.

Ключові слова: мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум, ціна робочої сили, оплата праці.

Аннотация: В статье представлены унификацию проблем учета расчетов по оплате труда и предложения путей решения этих проблем.

Ключевые слова: минимальная заработная плата, прожиточный минимум, цена рабочей силы, оплата труда.

Summary: In the article the problems of unification and auditing payments of wages and offer solutions to these problems.

Key words: minimum wage, living wage, labour costs, wages.

Заробітна плата – це одна з найскладніших економічних категорій та важливих соціально-економічних явищ. Тому облік праці та заробітної плати є одним із складніших у системі обліку на підприємствах, який ведеться в обов'язковому порядку. Тільки правильно підібрана система і форма оплати праці може сприяти підвищенню результатів виробництва, оптимальному поєднанню інтересів найманого працівника і власника. Особливо актуальним це є на даний момент у період інтеграції економіки України у світовий ринок, що супроводжується негативними явищами, такими як АТО, кризовий стан промисловості, відсутність будь-якої підтримки товаровиробників з боку держави. Задачею, що стоїть перед кожним підприємством, є, насамперед, недопущення банкрутства, підвищення рівня продуктивності праці, якісних характеристик продукту, що виробляється, зменшення витрат і, як наслідок, збільшення прибутку.

Постановка завдання. Дослідити основні проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці та надати шляхи вирішення цих проблем.

Результати дослідження. До проблем, які породжують недоліки сучасної системи розрахунків із заробітною платою в Україні і, як наслідок, її організацію, відносять: часткову тінізацію економіки, низькі рівні заробітної плати, високу ставку соціального внеску, невиправдане зближення рівнів оплати праці фахівців та інших категорій працівників; слабка матеріальна зацікавленість у підвищенні кваліфікації через незначні розбіжності в рівнях окладів працівників різної кваліфікації; недостатня

стимулювальна роль премій, надбавок і всієї преміальної системи [1]. Сьогодні на низькому рівні залишається не тільки розмір мінімальної заробітної плати, але й розмір прожиткового мінімуму, який не забезпечує необхідних для задоволення мінімальних потреб людини, не є стимулом підвищення продуктивності праці.

Бухгалтерам та аудиторам необхідно постійно слідкувати за змінами у прожитковому мінімумі та мінімальній заробітній платі, оскільки від цих величин залежать розмір податкової соціальної пільги при утриманні податку з доходів фізичних осіб, розмір доходу, до якого застосовується податкова соціальна пільга, розмір внесків до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, що утримуються із заробітної плати працівників тощо.

Відсутність стабільності у виплаті заробітної плати призводить, з одного боку, до соціальних катаклізмів, а з іншого – до звуженого відтворення внаслідок скорочення внутрішнього сукупного попиту. Заробітна плата є найголовнішим джерелом доходів фізичних осіб, отже від її розміру залежить сума сплачених податків, які є джерелом доходів бюджетів різних рівнів.

З огляду на це бухгалтерам необхідно дотримуватись і відстоювати законодавчі тенденції нарахування заробітної плати з метою недопущення оплати праці нижчої за мінімальну заробітну плату, встановлену законодавством. Аудитори повинні акцентувати на цих об'єктах перевірки особливу увагу, оскільки подібні порушення караються органами праці та соціальної політики штрафними санкціями на посадових осіб підприємства.

Обліку та аудиту розрахунків з оплати праці притаманні свої специфічні проблеми. Окремі з них в розрізі обліку та аудиту наведені в табл. 1.

Проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення

Проблема обліку та аудиту розрахунків з оплати праці	Шляхи вирішення в обліку	Шляхи вирішення в аудиті
1	2	3
1. Примусова відпустка за власний рахунок більше ніж 15 календарних днів на рік	Відсутні. Бухгалтер лише констатує в первинних документах факт відпустки. При цьому вся відповідальність лягає на керівництво підприємства	Необхідно перевіряти таблиці обліку робочого часу, накази, що стосуються персоналу підприємства, повідомляти про ці порушення адміністрацію та власників
2. Переведення працівників на неповний робочий день (0,5, 0,25 або 0,1 ставки окладу)	Потрібно ретельно вивчити чинне законодавство щодо можливих наслідків переведення працівників на неповний робочий день. Наприклад, нарахування виплат з тимчасової втрати працездатності, відпускних виплат, вихідної допомоги при звільненні, застосування середнього заробітку до виплат таким працівникам тощо	Необхідно ретельно перевіряти законність і доцільність таких дій, а також правильність складання первинних документів щодо переведення працівників на неповний робочий день (накази, таблиці обліку робочого часу, посадові оклади, колективний договір, положення про оплату праці тощо)
3. Звільнення працівників згідно з чинним законодавством	Необхідно правильно розрахувати компенсацію за невикористану відпустку та суму вихідної допомоги, якщо це передбачено статей КЗпП, за якою звільняють працівника	Аудитор перевіряє первинні документи щодо звільнення працівників та правильність нарахування внесків до Пенсійного фонду та фондів обов'язкового соціального страхування в зв'язку з таким звільненням, правильність розрахунку вихідної допомоги та компенсації за невикористану відпустку працівника
4. Звільнення працівників в порушення чинного законодавства	Відсутні. Бухгалтер лише констатує у первинних документах факт звільнення. При цьому вся відповідальність лягає на керівництво підприємства	Аудитор доводить до відома власників та адміністрацію підприємства про незаконні з точки зору КЗпП звільнення працівників. При цьому також перевіряє правильність усіх розрахунків, пов'язаних із звільненням працівників підприємства

Продовження табл. 1

1	2	3
5. Затримка виплати заробітної плати	Відсутні. Бухгалтер лише констатує факт заборгованості з розрахунками з оплати праці виплати в облікових регістрах та статистичних звітах. При цьому вся відповідальність лягає на керівництво підприємства	Аудитору необхідно з'ясувати причини невиплати заробітної плати, попередити адміністрацію та власників про наслідки затримки таких виплат
6. Не проведення індексації заробітної плати	Відсутні. Бухгалтер не індексує доходи працівників, а відповідальність лягає на керівництво підприємства	Аудитору необхідно довести до адміністрації та власників наслідки не проведення індексації заробітної плати працівників, можливі штрафні санкції на посадових осіб за порушення трудового законодавства, з'ясувати причини таких дій

Ще однією проблемою є занадто велика кількість документації щодо обліку праці і складність її заповнення. Є кілька шляхів вирішення проблеми. Насамперед необхідно скоротити кількість документації до мінімуму на законодавчому рівні, а також повністю перейти на застосування комп'ютерних технологій у бухгалтерському обліку, що зможе значно підвищити продуктивність праці бухгалтерів і суттєво покращити організацію розрахунків з оплати праці на підприємстві. Зокрема, молодий науковець В.К. Якубовська висловлює думку про те, що зменшити кількість документації можна завдяки впровадженню багатоденних і накопичувальних документів, використання типових міжвідомчих форм, пристосованих до використання обчислювальної техніки [2].

Висновки. Таким чином, дослідження проблематики обліку та аудиту розрахунків з оплати праці не повною мірою висвітлене у наукових працях вітчизняних фахівців. Отже, облік праці на підприємстві має бути організований таким чином, щоб у повній мірі сприяти підвищенню продуктивності праці, ефективному використанню робочого часу. Від організації оплати праці на підприємстві значною мірою залежить якість,

правдивість, своєчасність, справедливість і повнота розрахунків з персоналом з оплати праці, а це в свою чергу оптимізує результати діяльності підприємства в цілому, адже, оплата праці — це інтерес не лише працівників, але й зацікавленість керівників у її раціональній організації.

Література

1. Шилова Т. С., Савчук І. С., Вибивана А. В. Побудова ефективної системи організації обліку і аналізу праці та її оплати [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://intkonf.org/%20shilova-ts-savchuk-is-vibivana-av-pobudova-efektivnoyi-sistemi-organizatsiyi-obliku%20-i-analizu-pratsi-ta-yiyi-oplati/>.
2. Проблеми обліку розрахунків з оплати праці / В.К Якубовська, О. М. Кравцова // Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми обліку, аналізу та аудиту в Україні». — Донецьк: Донецький національний технічний університет. 2012. — С. 275–278.
3. Стан та перспектива обліку розрахунків з оплати праці: теоретичний аспект / Н.В. Потриваєва // Економічний форум. — 1/2014.
4. Проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці в умовах економічної кризи / Хома Д.М. // Наука й економіка : наук.-теорет. журн.- Хмельницький, 2013. - №3(31) – с.73-76.